הלכה · משנה תורה · מפרשים · לחם משנה · ספר קדושה

לחם משנה על משנה תורה, הלכות איסורי ביאה

רבי אברהם די בוטון

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

לחם משנה על משנה תורה, הלכות איסורי ביאה

רבי אברהם די בוטון

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/לחם-משנה-על-משנה-תורה-הלכות-איסורי-ביאה/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה ה 4
הלכה יב 4
הלכה טו 5
הלכה כב 5
פרק ב 6
הלכה ב 6
הלכה ו 6
הלכה ז 7
פרק יג 7
הלכה יד 7
פרק יד 9
הלכה טו 9

פרק א

הלכה ה

ואלו הן העריות שמיתתן בשרפה וכו'. קשה לי לפי דעת רבינו דכל דבר הנלמד בג"ש הוי ד"ס א"כ אם חמותו ואם חמיו דילפינן לה בגמרא בריש פרק הנשרפין (סנהדרין דף ע"ה) מג"ש הוי מד"ס דבשלמא באינך דיליף שם בברייתא בת אשה ובת בתה וכו' אע"ג דילפינן עונש בג"ש מ"מ לא הוי ד"ס כיון דהאזהרה כתיבא בתורה אבל אם חמיו ואם חמותו עונש ואזהרה מדרשא אתיא ואע"ג דלר"ע דדריש אותו ואתהן אם חמותו מיהא כתיבא בהדיא היינו לאביי אבל לרבא הא מסקינן שם דחמותו לאחר מיתה איכא בינייהו ולכולהו אם חמותו מדרשא אתיא וא"כ קשיא למה לא כתב רבינו שהיא מד"ס כמ"ש לקמן בפרק ב' גבי הבא על אשה דרך זנות דאינה אסורה אלא מד"ס משמע דכולהו אינך הוו דבר תורה וצ"ע:

הלכה יב

הבא על אחת מכל העריות האמורות בתורה וכו'. כתב ה"ה שהמתעסק כגון נתכוון לאשתו ונזדמנה לו אחותו משמע דהאי פירושא מיקל טפי מפירוש בתרא דדוקא הכא דנתכוון לביאה מיהא חייב אבל היכא דלא נתכוון לביאה כלל פטור ופירוש בתרא החמיר דאפילו לא נתכוון לביאה כלל חייב ולכאורה קשה דכי הך פירוש בתרא נראה מוכרח בגמרא דקאמר בפרק ד' מיתות (סנהדרין דף ס"ב ע"ב) על ההיא דמתעסק בחלבים ועריות חייב דמתעסק בשבת פטור פי' שם דמתעסק בשבת היינו שנתכוון להגביה את התלוש וחתך את המחובר משמע אע"ג שלא נתכוון לחתיכה כלל ואפילו הכי אמר דבעריות חייב משמע אע"ג דלא נתכוון לביאה כלל וא"כ קשה לפשט קמא מיהו לזה י"ל דלא פירשו בגמרא כן אלא לאביי דאמר בפרק כלל גדול דדוקא נתכוון להגביה את התלוש וחתך את המחובר פטור משום דלא נתכוון לחתיכה אבל אם נתכוון לחתיכה בעלמא כגון נתכוון לחתוך את התלוש וחתך את המחובר חייב ומשום דבגמרא בעי לפרש ברייתא דמשא"כ בשבת לכ"ע נקט חלוקה דהוי פטור לכ"ע אבל לדידן דקי"ל כרבא דאפילו נתכוון לחתוך את התלוש וחתך את המחובר פטור ופירוש ברייתא דמשא"כ בשבת דנתכוון לחתיכה בעלמא וכן ההיא מימרא דרב נחמן ובכה"ג אמרינן בעריות דחייב דנתכוון לביאה כגון דנתכוון לאשתו ונזדמנה לו אחותו. ומ"מ קשה לי קצת בדברי ה"ה דכתב פירוש בתרא בשם יש מפרשים נראה שהוא דעת רבינו בפרק ב' מהלכות שגגות שכתב שם כיצד היה מתעסק עם אשה ובעלה בלא כוונה לבעילה והרי

היא ערוה עליו כו' ואם כן לא היה לו לכתוב פירוש זה אלא בשם רבינו ומלשונו משמע דרבינו אינו מפרש כך. עוד קשה לי שם על דברי רבינו ז"ל שכתב נתכוון להגביה את התלוש וחתך את המחובר בלא כוונה לחתיכה דהא כיון דהוא פסק כרבא וכמ"ש בפרק ב' מהלכות שבת היה לו לכתוב נתכוון לחתוך דלרבא אפילו נתכוון לחתיכה בעלמא פטור ואולי י"ל בדוחק לזה דרבינו לא הכניס עצמו שם לפרש הדינים הנוהגים בשבת וסמך על מ"ש בהלכות שבת ולא כתבו שם אלא אגב דעריות ולכך נקט נתכוון להגביה משום דבעריות נקט בלא כוונה לבעילה אגב הא נקט הא:

הלכה טו

אחד הבא על הזכר וכו'. כתב ה"ה ודעת רבינו אעפ"י שהוא ספק וקידושיו ספק כמו שנזכר בפרק ד' מהלכות אישות אעפ"י וכו' וא"ת והא בפרק הערל (יבמות דף פ"ב ע"ב) אמרו אנדרוגינוס נושא תני ואם נשא ופירש"י ז"ל אנדרוגינוס נושא לכתחלה אלמא זכר מעליא הוא וקשיא לריש לקיש דאמר אין מאכיל בחזה ושוק ע"כ משמע דלמ"ד ספק דהוי ר"ל אינו נושא לכתחלה וי"ל דהא מפרש כפירוש התוספות דמאי דפריך הוא מדקאמר נושא משמע נישואין גמורין דאי לא היה לו לומר אנדרוגינוס שקידש קידושיו קידושין. כתב עוד ה"ה ונשים המסוללות זו בזו פסולות לכהונה כמו שנזכר בפרק כ"א קשה דאדרבא בפרק כ"א פסק רבינו דאינן אסורות לכהונה. וי"ל דה"ק ואע"ג שאשה אינה נושאת אשה והוא אסור דהא איכא למ"ד בגמרא דנשים המסוללות פסולות לכהונה כמו שנזכר בפרק כ"א פירושו כמו שהזכיר ה"ה עצמו בפרק כ"א בשם רב הונא ואע"כ אע"ג דלא קי"ל כוותיה בענין פסול הכהונה מ"מ איסורא איכא ואע"כ אשה אינה נושאת אשה ואסור מ"מ כזכר הוא לענין זה:

הלכה כב

המקנא לאשתו כו'. כבר ביארתי לשון זה בהלכות גירושין. כתב הרב המגיד ז"ל ועוד שממ"ש הר"א ז"ל נראה בביאור וכו' קשה דמהיכן משמע לו כן מדברי הר"א ז"ל ונראה דמשום דלא השיגו פרק י"ח בההיא דכתב רבינו דאשת ישראל שנאנסה אסורה לכהונה וא"ת הא נמי לא השיגו בההיא דסובר כלישנא בתרא י"ל דהא לא הוי כל כך קושיא דסמך על מ"ש כאן אבל בההיא דאשת ישראל כיון שלא השיגו בשום מקום ודאי דמשמע דמודה ליה:

פרק ב

הלכה ב

לפיכך הבא על אמו שהיא אשת אביו חייב שתים וכו'. ק"ק למה לא כתב נמי משום אשת איש ואי משום דאיירי אפילו לאחר מיתה מ"מ היה לו לכתוב כן להשמיענו כשהוא בחיים והיה נמשך בזה אחר לשון המשנה שכתב הבא על אשת אב חייב משום אשת אב ומשום א"א בין בחיי אביו וכו' ונקט במת א"א משום חלוקה דבחיי אביו:

הלכה ו

הבא על אשה דרך זנות וכו'. השיג עליו הראב"ד ז"ל אלו השתים אינן אלא לקוברו בין רשעים חמורים ע"כ. וכתב עליו ה"ה שלא הבין דבריו שהרי קבר אחד לנסקלין ולנשרפין והקבר היותר חמור הוא של אלו ואם כן אפילו שלא יהיה חייב אלא אחת היה הוא נקבר שם ומה מוסיפין עליו. ובאמת שיש להפליא הפלא ופלא על הראב"ד למה לא הוקשה לו בהבא על אמו שכתב רבינו חייב שתים וכן באחותו וכן במשנה שאמר שם הבא על אשת אב חייב שתים. לכן נ"ל לפרש דברי הראב"ד ז"ל ולומר דס"ל דעכ"פ כאן אין החיוב כמו שלמעלה שהוא חייב שתי חטאות דכאן אין יכול לבא לידי כך והטעם שאם נשא אשה ואח"כ בא על בתה סובר הראב"ד ז"ל דאינו לוקה אלא משום ערות אשה ובתה לא תגלה לבד דמשום ערות בת בתך לא תגלה דאיירי בבתו מאנוסתו כדאמר שם בגמרא אינו חייב ואע"ג דכ"ש הוא דהשתא בבתו מאנוסתו חייב כ"ש בבתו מנשואתו אין מזהירין מן הדין דהא בגמרא אמרו דאע"ג דכתיב בקרא בת אביך או בת אמך מ"מ לא ידעינן כשהיא בת אב ואם יחד דאין מזהירין מן הדין וכ"ש הא וא"כ לא משכחת דחייב שתים אלא כשאנס אשה וילדה בת ונאסרה משום בתו ואחר כך נשא האנוסה ונאסרה בתו משום בת אשתו והשתא ודאי אינו חייב שתי חטאות משום דאין איסור חל על איסור דהשתא אין האיסור בבת אחת דבתחלה בא איסור בתו ואח"כ איסור בת אשתו כשנשאת וא"כ לא הוי אלא לקוברו בין רשעים חמורים דהכי אמרינן בפרק ד' אחין דלרבי ינאי דלית ליה איסור חל על איסור הוי שתים לקוברו בין רשעים חמורים. ולמה שהקשה ה"ה להראב"ד ז"ל דכיון דקבר אחד לנסקלין ולנשרפין מה הוסיף יש לומר דהוא מפרש כפירוש התוספות [דבין] הרשעים גמורים ר"ל אצל רשעים כמותו וא"כ אפשר לומר בדוחק דמי שהיה חייב שתים היה נקבר בקבר אחר לא בקבר הנשרפין והנסקלין מפני שהיה רשע חמור מהם:

הלכה ז

כיון שקידש אדם אשה וכו'. כתב ה"ה שחמותו ואם חמותו ואם חמיו למדוה שם בגמרא בפרק הנשרפין ולא למדוה אלא מחמותו דוקא דאם חמותו ואם חמיו אינהו גופייהו מחמותו ילפינן לה משום דקאמר חמותו קאמר אם חמותו וכו' דכולהו הוו למעלה:

פרק יג

הלכה יד

אל יעלה על דעתך ששמשון המושיע את ישראל וכו'. נראה דהוא סובר ושלמה דמפני שלא קיבלו בימי דוד ושלמה קיבל הנשים זו היא טעותו וכתב הרב המגיד ז"ל שהדבר מפורש בפרק הערל (יבמות דף ע"ו) דשלמה גיירה לבת פרעה וקשה דמאי מקשה שם והלא לא קיבלו גרים בימי דוד ושלמה דמה קושיא היא זו הא זו היתה טעותו וכ"ת דהכי פריך הא לא קיבלו ואינם גרים אם כן לא שייך ביה חתנות וכמו שפירש רש"י גבי ותיפוק ליה דמצרית ראשונה וכו' אי אפשר לפרש כן לפי דברי רבינו ז"ל דהוא סובר שאף על פי שאין מקבלין מכל מקום בדיעבד הוו גרים ואם כן ודאי דשייך בהו חתנות. וע"ל דהגמרא מקשה בבת פרעה דאיך עבד שלמה איסורא והא לא קיבלו וכו' ואין לומר בזה שזו היתה טעותו דבת פרעה משמע פשט הכתוב שלא היה טעות בדבר כמו שאמר הכתוב ויאהב שלמה את ה' וכו' וכמו שפירש הרד"ק ז"ל הכי ולהכי לא נהירא ליה לגמרא למימר שחטא בבת פרעה אלא בשאר הנשים דבבת פרעה לא היה חטא כדאמרינן בגמרא דמידי הוא טעמא אלא משום שולחן מלכים וכו' אלא שלשון הרב המגיד ז"ל קשה לזה דמשמע ליה דרבינו ז"ל איירי בבת פרעה שכך מצינו דאמרו בסוגיא דשלמה גיירה וכו' עד שאפשר לדחוק בדבריו ולומר דה"ק כי היכי דאמרינן בסוגיא דגיירה לבת פרעה אף על גב דלא הוזכר גירות בכתוב כן אומר רבינו ז"ל בשאר הנשים כלומר דיש לו סמך מן הסוגיא אבל רבינו ז"ל אינו מדבר בבת פרעה כלל וזה דחוק ועוד דלפי האמת משמע דעבד איסורא בבת פרעה כיון דהואי מצרית אף על גב [דלא] הוה [אלא] ביאת זנות כמו שאמר רב פפא מכל מקום עבירה היתה בדבר וא"כ עדיין לא תירצו בגמרא מה שהקשו דהיכי עבד איסורא וגם זה קשה לדעת התוספות ז"ל שפירשו גבי מצרית הואי ואיך נשאה שלמה דנראה דעבד איסורא דאם כן לא תירץ הגמרא כלל כמבואר ועוד יש לתמוה על דברי רבינו ז"ל דאיך קאמר דנשאם וכתב ולפיכך קיימו שמשון ושלמה נשותיהן וכו' הא בגמרא אמרו שלא היה אלא זנות כדקאמר לאהבה וכמו שמפורש בתירוצא דרב פפא. עוד יש לעורר בדברי הרב המגיד דאמר ומיהו גיורי

גיירה כו' דהא לפי תירוצא דרב פפא משמע דלא ס"ל תירוצא דגיורי גיירה אלא אף על גב דהיא ארמית מכל מקום קרי ליה חיתון דמעלה עליו הכתוב וכו' מיהו לזה יש לומר דהוא סובר דאף על פי שאמרו כן במסקנא מכל מקום צ"ל דגיירה משום דלא שייך לומר מעלה עליו הכתוב כאילו נתחתן בה דהא לא שייך בה חיתון ואיך שייך לומר כאילו נתחתן אלא ודאי דגיירה ולא תירצו כן בגמרא אלא קושיא דתיפוק ליה דמצרית הואי וכ"נ מן התוספות פרק כיצד (דף כ"ד:) בסופו שכתבו לא בימי דוד ולא בימי שלמה מאיתי הגיתי ובת פרעה דבימי שלמה לק"מ דמידי הוא טעמא כו' משמע דס"ל דבמסקנא קאי הכי כדכתיבנא. ועל כל שאר הקושיות צריך עיון ועוד דהוא דוחק דכשמקשה והא לא קבלו הוא דפריך דאיך נשאה שלמה דמריהוט לשון הגמרא משמע דמשום דתירץ לו גיורי גיירה פריך הך קושיא לרבא דאמר בגיותן לית להו חתנות דאם כן עכו"ם הם אף על פי דגיירום כיון דלא קבלו גרים וא"כ איך שייך חתנות אבל אם מקשה איך נשא שלמה אין זו קושיא לרבא דאמר בגיותן למה שתירץ גיורי גיירה דכ"ש דהוא קשה הכתוב לכ"ע דמ"ש שהם עכו"ם ואיך נשא שלמה ואין זו קושיא לרבא עם שיש לומר לזה דהך והא לא קבלו לא ר"י אמרו וגם הגמרא לא אמרו לחזק קושיית רב יוסף אלא קושיא בפ"ע היא וע"כ צ"ל כן לפירוש התוספות ז"ל במה שפירשו והא מצרית ראשונה. ולמ"ש רש"י ז"ל גבי והא מצרית ראשונה ניחא דכל הקושיות לחזק קושיית רב יוסף דלא שייך חתנות אתו אבל בכתוב אינה קושיא די"ל דטעה וזו נ"ל שהזקיקו לפרש"י ז"ל לפרש כן. ודברי הרד"ק ז"ל בספר מלכים על פסוק ויתחתן שלמה הם פלא בעיני וי"א דבגיותן לית להו חתנות וכו' ושלמה נשא את בת פרעה ועבר על לא תתחתן בם דאיך אמר דעבר על לא תתחתן לפי סברת רבא שאמר בגיותן לית להו חתנות בגירותן אית להו חתנות הא קרא דלא תתחתן לא כתיב אלא בז' עממין בלבד ולא עבר על לאו דלא תתחתן אלא בז' עממין דאל"כ לסברת רבא כל עכו"ם ליהוו אסורים וכי תימא אמאי לא אמרינן הכי הרי הקשו התוספות כן בפרק כיצד (דף כ"ג) גבי ההוא בשבעה עממין כתיב ותירצו דמדאסר רחמנא גר עמוני וכו' משמע דשאר גרים שרי. ועוד לדבריו מה הקשו והא מצרית הואי ואיך נשא שלמה הא עכ"פ עבר על לא תתחתן בם ואפילו דלפי פירוש מה שהקשו והא מצרית הואי ר"ל ולא שייך חתנות עדיין קשה דקושיא זו היא לכולי עלמא בין למ"ד קבלו גרים בימי דוד ושלמה בין למ"ד לא קבלו גרים ולכולם צריך אתה לתרץ מתוך אהבה כתירוצא דרב פפא והיכי קאמר ולמי שאמר שלא קבלו גרים וכו' דמשמע דתירוצא דרב פפא לא הוי אלא לפי דבריו במקום דהוי לדברי כולי עלמא וצריך עיון:

פרק יד

הלכה טו

(י-טו)

העכו"ם אין אסורים עליהם משום ערוה אלא אמו וכו' עד הנושא גיורת. איכא למידק בדברי רבינו ב' קושיות חדא דנראה דפסק כרבי עקיבא בפרק ד' מיתות (סנהדרין דף נ"ח) ר"ע אומר אביו אשת אביו אמו ממש וכן פסק בהלכות מלכים פ"ט וכמ"ש הרב"י סימן רס"ט טי"ד וא"כ קשה דבגמרא פרק ד' מיתות הקשה לר"ע מקרא דוגם אמנה אחותי בת אבי היא אך כו' דמשמע דבת האם אסורה ודחו אותו ואסיקו לר"ע דמותרת וא"כ מאחר שהוא פסק כר"ע איך פסק דאחותו מאמו אסורה מהך קרא דאך אמנה כמ"ש בהלכות מלכים ואם נאמר דרבינו לא ס"ל דהך קושיא דהקשו בגמרא הוי לר"ע אלא כדעת התוספות דמשמע לי מדבריהם ממ"ש בפרק כיצד (דף כ"ב) ובפרק ארבע מיתות דלר' אליעזר ור"ע לכ"ע אחותו מאמו ואחותו מאביו מותרת ואין אסורות אלא דוקא הנזכרים בברייתא וכמו שנראה מדברי הטור סימן רס"ט והב"י וא"כ לדידהו מה שהקשו בגמרא ת"ש וגם אמנה אחותי בת אבי היא הקושיא הוי בין לרבי אליעזר בין לר"ע ולא כמו שפירש"י ז"ל קשיא לר"ע דס"ל לרש"י ז"ל לר"א דאמר אחות אביו וכ"ש אחותו ואם נאמר כן לדעתו ז"ל כ"ש שקשה יותר דאתי דלא כמאן. ואם נאמר דרבינו סבירא ליה וכן אחות אמו וכ"ש אחותו מאמו כרש"י ז"ל ופסק לחומרא כדברי הטור שכתב וטוב להחמיר בשניהם א"כ היה לו להחמיר באחות אמו ובשאר כר' אליעזר וע"ק דבנולדו תאומים שהם אחים מן האב והאם אמאי מותרים והא איכא טעמא שמא יאמרו באנו מקדושה חמורה לקדושה קלה דאחותו מן האם אסורה והתוספות הקשו זה בפרק כיצד וד' מיתות ותירצוה אבל לדעת רבינו לא שייך תירוצם ז"ל וע"ק דאי טעמא משום שמא יאמרו א"כ באשת אביו אמאי לא גזרו מהך טעמא ואיך כתב נושא אדם אשת אביו וע"ק אי טעמא משום שמא יאמרו לא היה לו לגזור אלא באחותו מאמו דאמרו ולא בשאר מן האם ולהני תרי קושיות בת ואם תירץ מהרר"י קארו ז"ל בסימן רס"ט ופירש סוגיא דיבמות לדעת הרמב"ם וסבר דעיקר הגזירה משום שמא יאמרו אבל גזרו באם ולא באב משום [דבאם] אתי לאחלופי. וקשה לי דא"כ מה מקשה בגמרא בפרק כיצד (דף כ"ב) ומאי שנא ולמה הוצרכו לתרץ ערוה מסורה לכל וכו' הא שנא ושנא דהתם גזרו משום שמא יאמרו דעיקר הגזירה משום הך הוי ואם לא היה זה לא היו גוזרים משום אחלוף דאם היו גוזרים משום אחלופי למ"ל טעמא דשמא יאמרו א"ו אין טעם איחלופי

מספיק וא"כ דהכא לא שייך שמא יאמרו לא גזרינן לכך ודאי נראה דעל כל הקושיות הנ"ל צ"ע:. **סליקו להו הלכות איסורי ביאה בס"ד**